

Reactie op het NJi-rapport “Samen werken aan feitenonderzoek”

Hoe de waarheid verdween uit de Jeugdbeschermingsketen

Schrik

Mr Ir Peter Prinsen, 10 mei 2020

Ik schrik van de openingszin van het NJi-rapport, luidende: “Ieder kind heeft het recht om zich te ontwikkelen in een veilige omgeving”. Die openingszin positioneert kinderen impliciet tegenover hun ouders en legitimeert de kinderbeschermers in hun jacht op kinderen.

De openingszin zou moeten luiden: “Ieder kind heeft het recht om, in vrijheid, door zijn eigen ouders te worden verzorgd en opgevoed, zonder inmenging van de overheid”. En daarop mag dan volgen dat het in uitzonderlijke gevallen wel eens niet goed gaat met die verzorging en opvoeding, zo zeer dat het een grond voor interventie kan opleveren. Deze openingszin zou meer in overeenstemming zijn met de *Preamble* van het IVRK (die spreekt van “erkenning van onvervreembare rechten”, “vrijheid”, “waardigheid en waarde van de mens”, “het gezin als de kern van de samenleving en de natuurlijke omgeving voor zijn ontplooiing”) en met *alle verdragsartikelen betreffende interventie*. Interventie in het gezin is *uitzonderingsrecht*. (N.B. In het Actieplan van de Minister stond nog wél een correcte openingszin maar daar bleef het dan ook bij).

De ouder-kind-relatie wordt door de jeugdprofessionals blijkbaar niet intrinsiek gewaardeerd, maar zuiver instrumenteel. Het veel gebruikte woord ‘respect’, dat een centrale plaats in het rapport inneemt, heeft daarmee zijn geloofwaardigheid verloren. Veel professionals lijken ten enen male het vermogen te missen om zich te verplaatsen in het perspectief van ouders, alle fraaie bewoordingen en vermaningen in het rapport ten spijt.

En dan de titel: “Samen werken aan feitenonderzoek”. Daarover het volgende:

Waar was het allemaal ook weer om begonnen?...

- 19 mrt 2011 NRC-artikel “Of beschuldiging waar is, doet er niet toe bij kinderrechtser”
- 8 okt 2013 Amendement Van der Burg / Bergkamp: art. 3.3 in de Jeugdwet (waarheidsplicht). Dit artikel voorzag helaas niet in een sanctie op onwaarheden.
- 3 dec 2013 Motie Bergkamp: vraagt om onderzoek Kinderombudsman over waarheidsvinding
- 14 nov 2016 Motie Bergkamp vraagt de Minister om een Actieplan waarheidsvinding
- 6 okt 2017 Vragen Bergkamp en Raemakers: verzoeken onderzoek naar rehabilitatie na UHP.
- 10 nov 2017 LOC-Congres – “Waarheidsvinding in de justitiële jeugdketen”. Waarheidsvinding volledig uit focus verdwenen.

...en waar gaat het nu over?

- 7 jun 2018 Actieplan Verbetering Feitenonderzoek (Min. v. Rechtsbescherming). Focus op waarheidsplicht en de handhaving daarvan is verdwenen. De opstellers van het Actieplan zijn van mening dat gekeken moet worden vanuit het perspectief en de behoeften van het kind, en daar is feitenonderzoek voor nodig.
- 19 mrt 2019 N.a.v. pleidooi voor rechtsbescherming: Motie Bergkamp - vd Staaij – verkenning naar normering feitenonderzoek
- 29 apr 2020 NJi-rapport ‘De wettelijke kaders van de jeugdbescherming’
- 30 apr 2020 NJi-rapport 'Samen werken aan feitenonderzoek'
Wie nog hoop had op aandacht voor de falende waarheidsplicht komt bedrogen uit: het gaat slechts over hoe ouders een onderzoek door professionals “beleven”.

Conclusie: The Elephant in the room: de Waarheidsplicht

En verder: In de inleiding wordt beschreven hoe een ingreep door de overheid wordt voorbereid. Geen woord over de verregaande inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en de mate van verdenking die deze inbreuk rechtvaardigt. Nogmaals: wie schiet hier tekort in respect voor het onbehagen bij ouders?

Overigens: die beschrijving maakt gewag van de voor een kindbeschermingsmaatregel “relevante feiten”. Maar welke feiten zijn relevant? In de wet is daarvoor geen criterium te vinden behalve het vage “ernstig bedreigd in zijn ontwikkeling”. Ouders ervaren hun positie als “vogelvrij”. Dat zelfde geldt bij gezagsregelingen, hetgeen de deur wijd openzet naar ouderverstoting.

Verbazing

Na mijn schrik volgde mijn verbazing. Verbazing over een vraag waarop ik het antwoord niet kan vinden: Wat was nu eigenlijk de probleemstelling, wat de analyse, wat de oplossing?

Duidelijk is dat deze studie is ontstaan uit het feit dat het niet botert tussen cliënten en professionals. Het ontbreekt in (te) veel gevallen aan wederzijds “respect”. Beter zou zijn, wat de ouders betreft: onbehagen omdat zij zich niet gerespecteerd voelen door professionals.

In plaats van dat gegeven te analyseren (“hoe zou dat nou komen, dat onbehagen?”) gaat de studie direct over tot beschrijving van de vermeende beleving van ouders (zoals de opstellers dat verwoorden) en professionals in de casuïstiek. Ja, de machtsongelijkheid wordt genoemd, dat wel. Maar geen woord over de willekeur die ouders als gevolg daarvan ervaren. Geen woord over die ouders die zich prima in staat voelen hun eigen kinderen te verzorgen en op te voeden en problemen die zij daarbij ondervinden (wie kent ze niet) de baas te worden maar daarbij overruled worden door VT, GI en RvdK. Geen woord over die ouders die in hun argeloosheid hulp vragen omdat de problemen hun boven het hoofd groeien maar tot hun ontsteltenis in plaats van hulp een maatregel krijgen. Geen woord over de professionals die de waarheid geweld aandoen. Geen woord over de door ouders ervaren onoprechtheid van de professionals, over de kritiekloosheid bij het overnemen van de beweringen in de rapporten van de z.g. ‘ketenpartners’. Geen woord over de onmogelijkheid om ècht verweer te voeren.

Machtsongelijkheid gaat onvermijdelijk gepaard met willekeur. Dáár komt het problematische gebrek aan wederzijds respect uit voort. Maar in het rapport: daarover geen woord.

De lijst met kritiekpunten van ouders is nog veel uitgebreider. Maar door te werken met “focusgroepen” die een zeer gestructureerde agenda kregen voorgeschoteld werd bereikt dat die lange lijst met kritiekpunten niet op de agenda konden komen. De meer autonoom ingestelde ouders waren dan ook zeer gefrustreerd en hadden het gevoel sedert het Congres Waarheidsvinding (nov. 2017) betrokken te zijn bij een proces van *crowd manipulation*.

Symptoombestrijding

In plaats van omschrijving van de eigenlijke problematiek, de analyse daarvan en het zoeken naar de oorzaak komt het rapport neer op een poging tot symptoombestrijding. En het zijn de ouders die moeten meebewegen binnen de door de professionals en hun beleidsmakers gedefinieerde denkbeelden. ●